

4. ԼԱՎՈԳ, ՀԱՍԸԴ

Թակավորըմ կեղի, էնոր մեկ տըղա կեղի: Էն տըղեն կեղի տասնուխինգ տարեկան, օրըմ կերթա քաղքի մեչ կան գալու:

Կը տեսնի հըմեն մարթ էմալ քաղքի մեչ ջուխտ-ջուխտ կան կը գան:

Կը գա տուն, խոր կասա. - Դադի՛, քաղքի մեչ ես հեսօր գացի կան գալ, տեսա հըմեն ջուխտ-ջուխտ կան կը գան, էնոնք ի՞նչ են:

Թակավոր կասա. - Ջավա՛կս, էտոնք հիրարու դաստաբրա են: Իրարու ծեռներ պըռնած կան կը գան, վըր իրարու կուրախնան: Էնպես կանկեք, քիչեք կան կը գան:

Կասա. - Դադի՛, ես էլ ծի մեկ դաստաբրա տը պըռնեն, խեստ կան գան, իմ սըբըր չէլնի:

Թակավոր կասա. - Լա՛վ կեղի, գըռնա՛ մեկըմ կընդի՛, էնու խալա՛վ-խագալստ կտրի, կերցո՛ւ, խըմցո՛ւ, թըխ եղի քյե ախպըրգյիր, խըն քյե կան գա:

Թակավորի տըղեն էլա՛վ, գըռնաց չարսու մեչ: Աչկեց՝ մեկ ջըհել տըղե մ՛են դեխեն կը գյեր:

Տըղեն կանչեց:

Տըղեն տանցավ իշկաց, օր թակավորի լաճն էր: Տըղեն վախեցավ, թե թակավորի լաճ ընչի՞ ծի կը կանչա:

Թակավորի լաճն ասաց. - Մը՛ վախենա, տըղա՛: Ես կուգեմ, օր քյեզ տանեն, էնեմ ծի ախպըրգյիր:

Տըղեն ասաց. - Լա՛վ, ես հալա շնորհակալ կեղիմ:

Ասաց. - Քիւ անուն ի՞նչ ա:

Ասաց. - Իմ անուն Լնվոգ ա:

Թակավորի տղղեն առավ Լնվոգ, գյըննց պննդնիս: Պննդնիսից էլնն, գնցին տուն, մեկ կանոնավոր ծեռքըն սննդոննգամի շոր խագիւց, ու հիրարու ծեռ պըռնեցին, ինգնն շուկի մեչ, կան կը գնն:

Հիրիկուն էկան տուն:

Թակավոր ասաց. - Ջավա'կս, քյե ախպըրգյիր պերի":

Ասաց. - Դնդո', ծի ախպըրգյիրըն պերի, համա՝ խընդ իմ մոր ծնած գավակ հնվելի լավ ա:

Խերն ասաց. - Պի', մեկ նայեմ:

Էպիր: Թակավոր տեսավ, օր էնպես խորոտ ջըհել մ' ա, օր աննման ա:

Թակավոր սիրով ընդունեց:

Լնվոգ ինքն վըր ուր մտածեց, ասաց. «Փա'ռք քյե, Աստվա'ծ, ես վի'ր տղղեն էր, որտե'ղ էկա, ինգն: Օր Աստված տա, չասա՝ տու վի'ր տղղեն ես»:

Քննի'մ տարի թակավորի ախչիկըն էնոնց մատանին էրագի մեչ փոխած են:

Տըղեն հիշարցավ, տեսավ օր ուր մատնիկն փոխված էր, էրագի մեչ տեսած ախչիկա մատնիկն էր: Վըր էն ախչիկեն սիրահարվավ:

Էլ ոչ խաց կուտեր, ոչ ճուր կը խըմեր, գյիշեր-ցերեկ տրտում էր:

Թակավոր օրըն կանչեց տղղին, ասաց. - Ջավա'կս, տու շատ տխուր-տրտում կէրևաս ու շատ լըղճորվեր ես, քու մնդեն ի'նչ ա, չուն մըկա տու ուրախ էր, քյե ի'նչ ա էղեր:

Խոր չասաց: Ասաց. - Խիվանդ եմ:

Խեր հեքընմիր էպե, նայեցին, օր սութ կասեր՝ սիրու էր առե:

Թակավոր ինչքան էրաց, տղղեն չասաց՝ խի ինչի՞ վերեն ա սիրու առե:

Վերջ՝ թակավոր կանչեց Լնվոգին, ասաց. - Գյընն, քու ախպըրգյրից խննցըրա, տուքյ դնստնքրա եք, բնլկո քյե ասա, ծի չասա էնու խիվընդութին ինչից ա:

Լնվոգ գյըննց Հնմըղի հողեն:

Ասաց. - Հնմըղ, էտա քու տրտմութեն, ցավ ծի ասա: Կա-

սես՝ ասա, չըս ասի՝ կը թոնիմ կերթամ, է՛լ քյե ախալըրուօին չեմ էներ:

Թակավորի տըղեն շիվարած մընաց: Ասաց. «Ասե՛մ, իմ խեր, մեր կը լըսնան, ծի ամոթ ա: Չասե՛մ՝ իմ ախալըրոյի կերթա»: Ասաց՝ տ'ասեմ:

Ասաց. - Լա՛վո՛գ, իմ տրտմութեն գինա՞ս ինչ ա: Ես էրագի մեչ մեկ թակավորի ախչիկըմ տեսեր եմ, իմ մատնիկն խընդ էնու մատնիկին փոխեր եմ: Էնու սիրուց՝ սիրու եմ առե, էն պատճառ՝ խիվընդցեր եմ:

Լա՛վո՛գ գյընաց, թակավորին պատմեց, ասաց. - Տըղայի տրտմութեն էսա պանից ա, էրագի մեչ թակավորի մ'ախչիկ տեսեր ա, սիրահարված ա էնու վըրեն:

Թակավոր յոթ տարի աշխատավ, չըկարցավ, օր ախչիկ պիրեր:

Օրըմ Լա՛վո՛գ ասաց. - Թակավո՛ր, մեկ քիչըմ անքա՛ր տուր խընդ ծիկ, մի տարվա մ'էլ գախիրա՛ տուր, ես էրթամ, թի կարցա տը պերիմ, թի չըկարցա, թըխ չէլի:

Թակավոր ասաց. - Շա՛տ աղեկ, թի էսպես պարիրարութիւն էնես, իմ ճոչ տըղեն տԻ՛ւն ես:

Թակավոր անքա՛ր էտուր, գախիրա՛ էտուր էնոնց տարվա՛մ: Աստված կանչեց ու էլա՛վ ճանճախ: Խետն առեց Դանդո՛ ու անքյըրներ:

Շատ, քիչ գյընաց, շատ, քիչ Աստված գյինա, մեկ գյիշեր պառկեր էր Լա՛վո՛գ, էրագի մեչ մեկ մարթըմ տեսավ: Էտա մարթ էտոր ասաց. «Կա՛ղ ծեր հանճեմ մեկ ճոչ սարըմ կա: Չէլի էն սարի մեչ թափեք, տը վնասեք»:

Առավոտուն էլա՛վ, էպարց, քըշեց: Խասավ սարի մոտ, հեվար էր:

Լա՛վո՛գ ասաց. - Տը քշեմ, սար ընցեմ: Էսա սար մե վնաս կա:

Թակավորի լաճն ասաց. - Չէ՛, ջա՛նըմ, ամլե մ'անքա՛ր գա խընդ մե կա, ի՞նչ վնաս տ'էլի:

Թակավորի լաճ թափեց սարի մեչ:

Էն տեղ վըրաներ գարկին, պառկան: Դամա Լա՛վո՛գ էրագի մեչ օր տեսեր ա, չըգըխշընա քընի:

Մընաց չուր կեսգիշերին, Լա՛վո՛գ տեսավ օր հա՛, ծեն կը գա վըրաներու մեչ:

Էլավ, գյընաց վըրաներու մեչ աչկեց, տեսավ, օր մեկ մարթըմ էկե, չու՛մ եռսուն անքա՛ր հա՛վել կա, ճա՛րտեր ա:

Գյընաց մարթիւ հաճե՛ծ:

Ասաց. - Զա՛նըմ, քիւ անու՛ն տու, խի ի՞նչ մարթ ես, էկեր, ես ի՛մ անքա՛ր ճա՛րտեր ես:

Էտա մարթն ասաց. - Ի՛մ անու՛ն քիւ ի՛նչո՞ւն ա պետք: Արի՛, ես, տիւ կըռվըտի՛նքյ. Աստված յան կը տա քյե, յան կը տա ծի:

Կըռվան չու՛մ առավոտման տե՛մ: Թակավորի տըղեն օր քը՛նուկ ա՝ ըսկի խա՛բա՛ր չու՛նի:

Օր եղավ առավոտու, էտա մարթ Լավոգու ծեռ պըռնեց, ասաց. - Ըստեղ կըռվու տեղ չի, քյելա՛՛ էրթանքյ ի՛մ սարեն, ես, տիւ կըռվենքյ:

Առավ Լավոգ, գյընաց մեկ ավուր ճա՛մբա՛խ, նոր խասավ էնու սարեն:

Թակավորի տըղեն քը՛նուց հիշարցավ, ասաց. - Կանչե՛քյ Լավոգ, թի գա, պա՛ռնանքյ էրթանքյ, հանգա՛ն ա:

Գաճի՛ն, Լավոգի վըրանի մեչ աչկեցի՛ն, օր Լավոգ չըկա: Ասքյըրի վըրաներու մեչ աչքեցի՛ն, էլըմ չըկա:

Տեսա՛ն, օր քսա՛ն, եռսուն անքա՛ր ճա՛րտուկ էտա տեղ, Լավոգ չըկա:

Թակավորի տըղեն ասաց. - Վա՛խ, վա՛խ, ինքյն ասաց թե՛՛ սարի մեչ չըթալի՛մ, մե վնաս կա, ես էնու խոսք չէրեցի: Մըկա տա՛ռնամ, էրթա՛մ տու՛ն, չէղի, մընամ էսա տեղ՝ չէղի: Հե՛յ, Աստված, տիւ մեկ ճար մ՛ էնես ծի:

Ինքյն կըսկըծու՝ պառկավ էնու վըրանի մեչ: Ասքա՛րն էլ մընաց էտա տեղ:

Մենքյ տա՛ռնանք Լավոգի վերեն:

Էտա մարթ Լավոգ տարավ ուր տու՛ն, խաց կերցուց, չայ խըմցուց, չու՛մ առավոտու՛ն, նոր ըլնեն կըռվին:

Լավոգ ասաց. - Մա՛րթ, քիւ անու՛ն ի՞նչ ա:

Ասաց. - Ի՛մ անու՛ն Դի՛ն Մանգա՛նա՛ յա:

Դի՛ն Մանգա՛նին էնպես սիրու՛ն կնիկըմ կեր, էտա կընգա՛ն աչկ ինգեր էր Լավոգ:

Խըլխու՛ն էլա՛ն կռիվ: Օր Լավոգ գոռգ կը գաներ էտա Դի՛ն Մանգա՛նին, հեչ պա՛՛մ չէնե, օր էնի կը գա՛նի Լավոգին, փարչա-փարչա կէնա, Լավոգից արու՛ն կը պերա: Կըռվա՛ն չու՛մ հիրիկու՛ն:

Լանվոգ ասաց. - Ես չըմ կանա էսա մարթաւ վըրեն, էնիկ ծի տը սպանա: Ինչի՞ց՝ քանի որ իմ գոռզ զանեն էնոր, իսկի յարալու չէնիր:

Էլան, գանցին տուն, ու կըռիվ փայթոստ եղավ:

Խաց կերան, չայ խմեցին, էղավ քըրնելու ժամանակ, Դին Մանգանեն ասաց. - Տիւ մեհվան ես, հեսոր գըրնա՛, իմ կընգան մոտ պառկիր:

Մարթն ասաց. - Ախըր ծի տը սպանա, ես էրթամ էնոր կընգան մոտ, էն մեկ խավաս, էն քանար թող չըմընա մեչ իմ սրտին:

Լանվոգ էլավ, գըրնաց ուր կընգան հօդեն:

Կնիկ ասաց. - Ընչի՞ եկար:

Ասաց. - Քիւ մարթ ծիկ ասաց՝ տիւ մեհվան ես, էսոր գըրնա՛, իմ կընգան մոտ պառկա՛, մեր անքան ընցկոն ա:

Կնիկ ասաց. - Քանի օր տիւ կուզիս իմ կուշտ պառկիս, ես տաս անգամ խընդ քեզ հավել կուզիմ: Օր տիւ իմ մոտ պառկիս, քիւ յարեք իյու՛-իյու՛ գեշ կէղի, առավոտուն էն քի կը սպանա: Դուխտ էրա Աստծու հանճև, օր ես քե խելքըմ շանք տամ, քե ազատիմ, տիւ ծի չըմոռնաս, ընծի քե խամար տանիս:

Լանվոգ ասաց. - Կի՛ն, ծի անգատա՛, հուխտ էղի, ես քե պիտի տանիմ ու քանի օր սաղ իմ, քե չըմոռնամ:

Ասաց. - Իմ մարթ էսա խազար մարթ էսպես ըսպաներ ա: Դե ելի՛, հավուզըմ կա էսա տեղ, կուլանքանգե սըլեմանի⁶ կասեն, էնու ճուր տեղ ա, լավըմ լողկըցի ու արի ինձնե ջուկ պառկի: Չու՛մ առավոտուն քիւ յարեք կը սաղնա: Մեկ էլ իմ հիրկան էսա չոքերուց վեր պողպըտե խալավ խագուկ ա, գոռզ յինե հանար չէնա: Գոռզ զար էնու չոքերուց ցածր: Էնի քե տ՛ ասա, թե. «Գի իմ սիրտ ըստն, իմ սրտին զարկ, տիւ ընչի՞ կը զանես չոքերուն»: Տիւ ասա. «Իմ խոր օսյաթ էսպես ա՝ հանաճին օրեր զար սրտին, հիտին օրեր զար չոքերուց ցածր»: Օր կըռվիք չուր հիրիկուն, հիրիկուն քե կասա՝ հեսոր էլ գըրնա իմ կընգան մոտ, տիւ ասա՝ չէ, հեսոր դիր քուն ա, տիւ գըրնա: Էնի գա, ես զէնի լավըմ կը չարչըրեն, առավոտուն տիւ էնոր կը սպանես:

Մընաց չուր առավոտուն: Առավոտուն էլան, գանցին կըռիվ:

Լանվոգ գոռզ կը՛ զանա էնու չոքերուց ցածր:

⁶ Սյուլեյմանի ավազան (Ծ.Բ.)

են ասաց. - Հե՛յ, իմ սիրտ գո ըստն անց, տալ ընծի գողց կը գանես իմ չոքերուց ցածր:

Լավոգ ասաց. - Հէ՛, իմ խոր օսյաթ էնպես ա, հանճին օր կը գանես սրտին, հիտին օր չոքերուց ցածր:

Կըռվան չու՛մ հիրիկուն: Հիրիկուն էկան տուն, խաց կերան, պըռճան:

Դին Մանգանեն ասաց. - Լավո՛գ, հեսօրն էլ գընա իմ հողեն, իմ կընգան մոտ պառկի:

Ասաց. - Հէ՛, հեսօր դոր քուն ա, հերեկ ես գանցի:

Մարթն էլավ, գընաց ուր կընգան մոտ պառկավ:

Կնիկ մարթուն ասաց. - Մա՛րթ, տալ հերեկ են ի՞նչ մարթ էր՝ ճամխեցիր իմ մոտ: Ես քյե կը սիրեմ:

Էնպես փաթախեցավ վիզ վեր, չուր լոս չէող հիրիկ քյներ էր:

Երփ օր առավոտուն յաթղից էլավ վեր, մարթն լավըմ ճընջըխվեր էր:

Խըլխտուն էլան, կըռվան չու՛մ կեսօրին, Լավոգ էնոր ըսպանց:

Ըսպանեց, էթող կերթա խընդ թակավորի տըղեն: Խի էսա քանի մ'օր ի՞նչըխ էլած, գանցա՞ծ ան, մեռա՞ծ ան, խի ի՞նչըխ էլած:

Կնիկ կանչեց փանջարից, ասաց. - Հա՛յ գիտի, բերախտ հիսան, չէ՞ խում կաթ ա կերե, էնու խեր ի՞նչ տ'եղի: Ես քու կյանքը ազատեցի, մըկա տալ ծի կը թողնիս, կերթաս:

Լավոգ տանցավ, էկավ:

Ասաց. - Ա՛յ կնիկ, մինչև մահվան՝ քյե չըմ մոռնա, լե թակավորի տըղեն էսա խինգ-վեց օր գո սարի մեչն ա, օր քու հիրիկ ծի էպի: Երթամ խի մեռա՞ծ ան, մընացած ան, աչկեմ ու մեկ խորխուրթ էլ կա, կատարիմ, ես ետ կը տանամ, քյե կը տանեմ: Քանի օր քու հիրկան անուն լըսած ան, չըխտ մարթ չըգըխշընա գա քու սարի պիլիր: Տալ ծի աչկի, չուր ես տանամ:

Լավոգ գընաց սար, տեսավ թակավորի տըղեն ի՞նչըխ օր քյինթ-պերնի պառկեր ա, ընցկոն մնացեր ա կըսկըծու:

Գընաց ասաց. - Ախպե՛ր, ախպե՛ր, հեղի՛ վեր:

Թակավորի լաճ եփ օր տեսավ ըզԼավոգ, շատ ուրախացավ:

Ասաց. - Ախպե՛ր, էլի՛, էսա անքյըրին դաստուր տանք, էրթան ուրինց տներ, էնոնց օլուխ-չոջուխ մեղք են, ես, տալ էր-

թանք: Յան տը մեռինք, յան տ'ազատվինք, տը գանք:

Ասքըրներ տանցան, ետ գացին: Ու էնոնք մե-մեկ ծի'մ խե-ծան ու շարունակեցին էնոնց ճամբախ, գացին:

Շատ գացին, քիչ գացին, էնի Աստված գյինա, ավաիի չը-կընդան, մեկ սարի մեչ մընացին: Հիրիկուն էր, քընամ: Լավոգ մընաց հիշար՝ չըլնի թե քանավարըմ գա, զուրինք ուտա:

Թակավորի լաճ քընավ, Լավոգ մնաց հիշար: Էնոնց քնած տեղ մեկ ծառըմ կեր:

Լավոգ տեսավ, օր իրեք եղվընիկ թըռան էկան, տըրին էն ծառի ճըղի վերեն: Մեկ մերն էր, էրկուսն էլ էնու ծաքեր:

Էն ծաքեր մոր ասին. - Մարե՛, էսա դուք թըռինք, մարթ կա էսա ծառի տակ:

Մերն ասաց. - Չէ՛, գավակներ՛, էնոնք գյինա՞ս ինչ մարթ են, մե ըսպանող մարթեր չեն: Մեկ թակավորի լաճն ա, մեկ էլ էնոր ախպըրգյիր: Էնոնք կերթան, օր Արամտյան թակավորի ախչիկ պերեն: Բայց էնոնք ոտնով չըն կանա խասի, շատ գնտն ա ճամբախ:

Էտոր ծաքեր ասին. - Ապա՞, մարե՛, ի՞նչըխ տ՛ էնեն:

Մեր ասաց. - Գըլխըվեր էրթին ծովու հնի, էնտեղ մեկ սըվ-տակ մարմար քարըմ կա, էն քար շուռ տան, էրկու գնա՛ կա էնու տակ, էտա գաներու տերվանք էրկու խատ խըրեղեն ծի են գա մըչ ծովուն: Գաներ թալին մըչ ծովուն, քաշին, էն ծիյանք կը գան: Էտա ծիյանք էնոնց կասեն, թե՛ ի՞նչ կուգեք: Էնոնք ասեն, թե՛ մենք կուգենք մե տանք Արամտյան թակավորի քաղաք: Մեկ օրեն կը տանեն, կը խասուցեն: Մինակ թե երանի էնոնց մոտեն մեկ հիշար էղի, էրթեն էնպես էնեն:

Լավոգ էսա խաբըրներ լըսավ:

Մընաց չու՛մ առավոտուն, էլան, գացին, խասան ծովու պը-ռուկ: Մարմար քար տեսան, քար շուռ տըվին, էրկու գնա՛ տըկեն խանեցին, թալեցին ծով, քաշեցին, էրկու ծի էկան, ծիյանք ասին՝ տու ի՞նչ կուգեք:

Լավոգ ասաց. - Ես կուգեմ, օր մե տանք, Արամտյան թա-կավորի քաղաք խանք տու:

Ծիյանք ասին. - Դե՛, ելե՛ք մե խեծեք, համա ծե աղեկըմ պըռնե՛ք վըր մեր քանկին, օր քամին ծե չըթալա տակ:

Էլան, ծիյանք խեծան, կայիմ զինք պըռնեցին ծիերու քանակ, մեկ օր տարան, խանին Արևմտյան թակավորի քաղաք:

Ծիյանք ասին. - Մի պոճեն մեկ-մեկ մազ առեք ու մե թողեք, էրթանք ծով: Եփ ուզեք, էն ժամանակ մենք կը գանք, ծե կը խասինք:

Էնոնք ծիյանքներու պոճեն մեկ մազ առան, ծիյանք թողին, գացին:

Էնոնք գացին քաղքի մեջ մեկ ֆուկարի տուն:

Էտա տան մեջ մեկ պառավ կի՛մ կեր:

Ասին. - Պառավ, ըստա թակավորի քաղա՞քն ա:

Պառավ ասաց. - Խա՛:

Ասին. - Էսա ի՞նչ չալլու, նաղարի, սագի ծեն կը գա:

Ասաց. - Էսիկ մեր թակավորի ախչիկն ա կուզեն:

Ասաց. - Պառավ, օր քյե ճամխինք, թակավորի ախչիկ կա-
նա՞ս տեսնես:

Պառավ ասաց. - Մեռիմ քյե, ես էմլա ֆուկարա, օր էրթամ, էնու տըռան դարգավանչիք չըն թողնի մտիմ ներս:

Լավոգ առավ խարիր ոսկի փարա, պառավ գյընաց չարսու մեջ: Մեկ դաստըմ խորոտ, խարսնիսի հարմար խալավ առեց, խազուց պառվուն:

Մեկ սինի մ'էլ խընծար առավ, երեսի խընծար էսպես կըտրեց, մատնիկ էտի մեջ, էտուր պառվու ծեռ, պառավ գյընաց խընդ թակավորի սարեն:

Պառավ խասավ ախչըկե հօդի տըռան մոտ, տըռնապաներուն մե մեկին մեկ ոսկի փարա էտուր:

Տըռնապաններ ուրախցան, թող տըվին, պառավ մտավ ներս:

Ասին. - Էսքան ժամանակ մարթ մե փարա չեր տըվեր, էսի էտուր, թըխ էրթա ներս:

Պառավ մտավ ներս, խընծար էսպես էտու թակավորի ախչըկեն:

Թակավորի ախչիկ ասաց. - Ես ի՞նչ էնեմ խընծար, քու խընծարներ տա՛ր:

Պառավ ասաց. - Տիւ էն գանտն ճամբախ օր քյե մոտխըսցեր ա, տիւ էնա խընծար առնիս, ուտիս:

Էսպես երեսի խընձիր վերուց, վիրուցելու պես խընձիր եղավ երկու տապակ: Մատնիկն էրեվաց:

Մատնիկ առավ, աչկեց, օր էնու մատնիկ, ինչ երագի մեչ փոխած են:

Շատ ուրախացավ:

Ասաց. - Պառավ, էսա մատընկի տեր դա՞ր ա:

Պառավ ասաց. - Գո մեր տուն կը մընան: Թակավորի լաճն ա ու էնու ախպըրոյի:

Ախչիկ ասաց. - Ես ի՞նչ էնեմ, դիրվան՝ էկած ծի կը տանին, պետք էր շոտ գյեն: Լե ես իմ խոր մոտեն դաստուր կուզիմ, կերթամ մեր խաս բանդեն, թը գա, ես գէնի տեսնիմ, ախըր խելին եկե, ծի կը տանին:

Ախչիկ մատնիկ առավ, մըտուց ուր մատ, ու պառավ էլնվ, տանցավ, գըննաց ուր տուն:

Լնվոգ ասաց. - Պառավ, թակավորի ախչիկ տեսա՞ր:

Պառավ ասաց. - Խա՛, տեսա:

Ասաց. - Դե ծի պատմա՛, խի ի՞նչ ա:

Ասաց. - Ի՞նչ ա, կասեր, թը՝ էնոնք շոտ գյեն, մըկա իմ խելին եկեր, ծի կը տանեն, թող գյիշեր գա, մտի խաս բանդեն, ես իմ խոր մոտեն դաստուր կառնիմ, կերթանք էնտեղ, զիրար կը տեսինք:

Գյիշեր, առավոտման տեմ, Լնվոգ առավ թակավորի լաճ, գացին: Բանդչի բանդան վե էլնն, մըտան խաս բանդեն:

Ախչիկ թակավորին ասաց. - Դանդա՛, ախըր ծի կը տանին, ծի դաստուր տու, ես երթամ խաս բանդեն ֆըռամ, օր մեկ, երկու օրեն ծի կը տանին, չըմնա իմ սրտի վերեն քասար:

Թակավոր ասաց. - Գընա՛:

Թակավորի ախչիկ գըննաց բանդչի տառ, օր տը մըտեր բանդեն, Լնվոգ ասաց. - Տ՛իյամ պաղկըվեմ, չըլլնի զիգնե ամչընա:

Լնվոգ գըննաց, մըչ ծաղկըներուն պաղկըվավ:

Համըղն էլ քընավ: Ախչիկ էկավ, տեսավ, օր թակավորի լաճ քընուկ ա: Էնքան կանչեց, էնքան կըլորեց, դեն տարավ, դեն էպեր, էնի չիշարցավ:

Լնվոգն էլ կը տիսնա, կըսկըծու կը բանջի ու չըկանար երթա ծեն տա:

Ախչիկն էլ երկու ճան էտի թակավորու լաճու ջեթ, մշանակ,

թե՛ տալ ծի լայեղ չես, գյընա՛ հալա՛ խընդ ճըժերուն ճան խաղա:

Թակավորի ախչիկ էթող, գյընա՛ց:

Լա՛վոգ էկավ, Զա՛մըդ հիշարցուց:

Ասաց. - Տո քա՛ւ տուն ավիրի: Ախչիկ էկավ, էնքան քյի բո-
ռաց, էնքան քյե կըլորեց, տա՛ւ ի՞նչըխ չիշարցար:

Ասաց. - Տա՛ւ սուք կասիս:

Ասաց. - Օր ես սուք կասիմ, խի՞ ծեռըտ մըտու քա՛ւ ջերի մեչ:

Թակավորի լաճ ծեռ մըտուց ուր ջեր, օր էրկու ճան կեր էնու
ջերի մեչ:

Ասաց. - Լա՛վո՛գ, էսի ի՞նչ ճան ա:

Ասաց. - Ախչիկ օր էնքան ի՛նչըխ էրաց, տա՛ւ չիշարցար, էտու
խամար էրկու ճան էթալ քա՛ւ ջեր, ասաց. «էնի ծի լայեղ չի, էնի
ծիժ ա, թըխ էրթա խընդ ճըժերուն ճան խաղա»:

Թակավորի լաճու դարդ թե մեկ էր, էղավ խազար:

Թողին, էկան պառվու տուն:

Պառավ ասաց. - Լա՛վո՛գ, տեսա՞ք թակավորու ախչիկ:

Լա՛վոգ ասաց. - Չէ՛, չուր էն էկավ, Զա՛մըդ քյընավ, էնիկ
էկավ, ի՛նչըխ էրաց, Զա՛մըդ չիշարցավ, էթող գյընա՛ց:

Պառավ ասաց. - Ապա ի՞նչըխ տ'էղի:

Լա՛վոգ ասաց. - Էլի՛ գյընա՛, թակավորի ախչըկեն տեսի,
ասա՛ Լա՛վոգ կասեր, թըխ վաճըն էլ գա՛, չէ թակավորի տղըեն կըս-
կըծու կը բա՛հջի:

Պառավ էլավ, գյընա՛ց թակավորի ախչըկե մոտ:

Ասաց. - Լա՛վոգ կասեր, թե՛ կը խընթրիմ թող հեսօրն էլ գա՛
խաս բաճեն, թակավորի լաճ կըսկըծու կը բա՛հջի, օր էն էրկու
ճան թալեց էնոր ջեր:

Ասաց. - Պառավ, գյընա՛ ասա, թոխ էսօրն էլ գա՛ն բաճեն,
ես էսօրն էլ իմ խոր մոտեն դաստուր կուզիմ, բալկը ծի թողնա
էրթամ:

Պառավ էկավ, Լա՛վոգին ասաց. - Թակավորի ախչիկ կասա՛
թող էսօրն էլ գա՛ն խաս բաճեն, ծի տեսին, վաճ չէ, մյուս օր ծի կը
տանին:

Լա՛վոգ առավ Զա՛մըդ, տարավ բաճչի մեչ:

Տեսավ օր ախչիկ էկավ բաճչեն: Լա՛վոգ գյընա՛ց, պաղկը-
վավ, թակավորի տղըեն էլման քյընավ:

Ախչիկ եկավ բանջեն, ի՛նչըխ երաց, թակավորի տղղեն չիշարցավ: Մագե գհւնդըմ էթալ էնոր ջեր, ասաց. «Տհւ ծի յարամիշ չըս էլնի, առ՝ էնա գհւնդ, տար, չուր հիրիկուն խընդ ճըժերուն խաղա»:

Ախչիկ եթող, գյընաց:

Լանվոգ էկավ, ասաց. - Տըղա՛, ախչիկ եկեր, տհւ ընչի՞ քյնար:

Ասաց՝ սո՛ւթ կասիս:

Ասաց. - Խի քու ծեռ մըտու՞ քու ջեր:

Ծեռ մըտուց ջեր, օր գհւնդըմ:

Թակավորի լաճն ասաց. - Էսա ի՞նչ մագե գհւնդ ա իմ ջեր:

Ասաց. - Ախչիկն ա տղրե, կասա՛ էնի ծի լայեղ չի, թըխ էնա գհւնդ առնի, երթա՛ խընդ ճըժերուն խաղ էնա:

Թակավորի լաճու ցավ թե մեկ էր, եղավ խազար:

Թողին, գանցին պառվու տուն:

Պառավ ասաց. - Լանվո՛գ, հեսօր պա՛մ շինեցի՞ք:

Ասաց. - Չէ՛, մարե՛ս, մե ծախորթութեն ա:

- Ապա ի՞նչ էնենք:

Ասաց. - Էլի՛, գյընա՛, ախչիկ մեկ էլ տեսի: Ասա՛ Լանվոգ կասա՛ խընթրիմ, թըխ էս մեկ տղրին էլ գա՛, Խիկ վերժին անգամն ա:

Պառավ գյընաց ախչըկե մոտ:

Ասաց. - Թակավորի՛ ախչիկ, Լանվոգ կասա՛ կը խընթրիմ, Խի վերժին անգամն ա, թե հիշարցավ՝ հիշարցավ, թե չէ՛ թըխ երթա՛ ուր պանին:

Ախչիկ ասաց. - Գյընա՛ ասա՛, թըխ հեսօրն էլ գան:

Պառավ գյընաց տուն:

Լանվոգ ասաց. - Պառա՛վ, թակավորի ախչիկ ի՞նչ ասաց:

Ասաց. - Կասա՛ թըխ հեսօրն էլ գան, վա՛ղ անպայման ծի կը տանին:

Լանվոգ առավ Զամըդ, հիրիկուն գյընաց, մտավ բանջի մեջ:

Առավոտուն, օր թակավորի ախչիկ եկավ, խասավ բանջի տղռան մոտ, Լանվոգ Զամըդի մատ կըտրեց տանկով, մե քիչ աղ ըլեց մեջ, ասաց. - Օր էնու քու՛ն չըտանի:

Ախչիկ եկավ, տղղային տեսավ: Հիրարու վիզ գյըրկեցին, հիրար պագյեցին, շատ ուրախցան:

Ախչիկ ասաց. - Թակավորի՛ լաճ, էսա երկու օր էր ես կը գյեր, տհւ ընչի՞ չիշարներ:

Թակավորի լաճն ասաց, թե՝ ծախորթութեն էր:

Ախչիկ ասաց. - Ապա ի՞նչըխ էնենք, գի ծիկ վաճ կը տանեն:
Տիւ տը գաւս ո՞ր տեղ ծի տեսիս:

Թակավորի լաճն ասաց. - Չըմ գլիտի, ո՞ր տեղ կուզես՝ գաւս
քե տեսիմ:

Թակավորի ախչիկ ասաց. - Իմ մոր գլերեզման գի քաղքի
էնդեխաց կուշտ՝ ճամխի վերեն: Էնպես մատուռըմ շինած են
վերեն, վաճ առավոտուն օր ծի կը տանին, խելին կընցի, իմ ֆայ-
թոն հետուց կերթա, ես կիծիմ, կերթամ իմ մոր գլերեզման խամ-
բիւրելու, տիւ արի, էն տեղ պաղկըվի, ես գաւս, զիրար տեսինք,
նոր ես կերթամ:

Տըղեն ասաց. - Շա՛տ լավ:

Խոսք տվին, խոսք առան, ախչիկ էլավ, գլընաց:

Լաւոգ էկավ, ասաց. - Է՛յ, դաստաբրա, քիւ նպատակին
խասա՞ր:

Ասաց. - Ախպե՛ր, քիւ ջան սաղ կենա, ես իմ նպատակին
խասա, Լե ի՞նչ էնեն, օր կը տանին խըլիսուն:

Լաւոգ ասաց. - Դամը՛դ, չըխո իսկի քե պա՛մ չասա՞ց:

Թակավորի լաճն ասաց. - Ձի էսպես ասաց, թե՝ արի ճամխի
վերեն, իմ մոր գլերեզման ճամխից տիւսն ա, արի էնու մատուռի
մեչ պաղկըվի, ես կը գաւս էն տեղ, կիծիմ տակ, իմ մոր գլերեզման
կը խամբիւրիմ, էն տեղ քի կը տեսնամ ու կը թողիմ կերթամ:

Լաւոգ ասաց. - Շա՛տ լավ:

Էլան, գաջին պառվու տուն:

Խըլիսուն՝ պատրաստված խելին, գի կը գանին, կը խաղան
ու առան ախչիկ, կերթան:

Լաւոգ ասաց. - Դամը՛դ, տիւ մընացեր ըստա՛, ես էրթամ էնու
մոր գլերեզմնատուն պաղկըվիմ:

Դամը՛դ մընաց, Լաւոգ էլավ, գլընաց: Էնու մոր գլերեզմնա-
տուն կընդավ, պաղկըվավ մեչ:

Տեսավ օր խելին էկավ, ընցավ, վերչ ախչըկե ֆայթոն էկավ:

Ախչիկ էճավ, էկավ մոր գլերեզմնատուն, օր խամբիւրա,
տեսավ խորոտ ջըհել տըղա մ՝ էտա տեղ պաղկըվեր էր, էլավ
տիւս:

Ախչիկ ասաց. - Էսի թակավորի լաճ չէր:

Լճավոգ ասաց. – Մը՛ վախենա, ես էնոր ախալըրգյիրն եմ, էնու խետն եմ իկի:

Ախչիկ ասաց. – Պառավ կասեր՝ քու անուն Լճավոգ, լե չուն մըկա քյե չըտեսեր իր:

Ասաց. – Ապա ի՞նչ էնենքյ:

Լճավոգ ասաց. – Քու ջըլեր տու ես խագյիմ, եղիմ խարս, նըստիմ ֆայթոն, էրթամ խընտ խելուն, տու իմ ջըլեր խագյիր, տանգիր, գյընա պառվու տուն:

Էնի ախչըկե ջըլեր խագա՛վ, ախչիկն էլ էնու ջըլիր խագա՛վ, Լճավոգ գյընաց, նըստավ ֆայթոն, գյընաց խընդ խելուն:

Բեղ-մուրուս օր չուներ, էնոնքյ գյիտցան, թե ախչիկն ա:

Խելին առավ, ինքյ ինքյ գյընաց, ախչիկ մընաց մոր գյերեգ-մընի մեչ, մարթու խա՛վըներ խագուկ, չուր քիչըմ վերժ էլա՛վ, գյընաց պառվու տուն:

Մարթըմ չըճանցավ գինքյ, ապա մարթու խա՛լա՛վ կեր վերեն:

Գյընաց պառվու տուն: Թակավորի լաճ տեսավ, օր Լճավոգի ջըլերն ա, լե ինքյն Լճավոգ չի: Չըճանչըցավ:

Ասաց. – Ի՞նչ կը պըշկիս, ես թակավորի ախչիկն եմ:

Շատ ուրախացան, մընացին պառվու տուն:

Թակավորի լաճն ասաց. – Ախչի՛կ, ապա Լճավոգ ի՞նչ եղավ:

Ասաց. – Իմ տեղ գյընաց հիրկան, օր չիմեն:

Էնոնքյ մընացին էտա մանախի մեչ Լճավոգի խամար, թի չէլիր՝ հիմանան, Լճավոգին ըսպանեն:

Տանճանքյ Լճավոգի կըսի վերեն:

Լճավոգ առին, տարան թակավորի սարեն:

Կը տանին փըսակին: Լճավոգ կը տեսնի, օր մեկ ըխթիյար թակավոր մ'ա, օր էնու վերեն կը փըսակին:

Եփ օր հիրիկուն կեղի, թակավոր կասա. – Արի՛ մեր տեղ թա՛լ, պառկինքյ:

Թակավոր գինա օր ախչիկ ա:

Լճավոգ կասա. – Մեր ցեղակնի օսյաթ էնպես ա, մինչև տասնուխինգ օր հիրկան մոտ չըպիտի պառկինքյ, տասնուխինգ օր թըմըմի, նորեն կը պառկինքյ:

Կը խապա թակավորին:

Թակավորին ախչիկըմ կա, շատ խորոտ կեղի:

Թակավորի ախչիկ եփ օր Լավոգի կը տեսի, կասա. - Ափսո՛ս, օր տաւ ընցնա ջահել կին ես, քյե պերած են իմ խալիվոր խոր: Հիմա տաւ մարթ էղեր, ես քյե տ'առներ, մենքյ հիրար վայելենք:

Լավոգ ախչըկեն կասա. - Եթե ես մարթ էղեր, տաւ ծի կառնե՞ր:

Ախչիկ կասա. - Խա՛, ապա ես էլ քյե պես խորոտ ո՞ր տեղ տը կընդըներ:

Լավոգ կասա. - Ախչի՛կ, ես տը խընթըրվիմ Աստըծուց, բալկո ծի մարթ էնա, ես քյե առնիմ, փախիմ:

Ախչիկ կասա. - Շա՛տ լավ, ես սիրով կուզիմ:

Կը մընա չուր մեկէլ առավոտուն: Առավոտուն ախչիկ կը գա սենյակ:

Կասա. - Իմ խորթ մեր, տաւ Աստըծուց խընթըեցի՞ր, օր մարթ տաննաս:

Կասա. - Խա՛, խընթըեցի, մարթ եմ տանցե:

Ախչիկ չավատա: Կը մայա, օր մարթ:

Ախչիկ ուրախութեն՝ խելքից, մտքից կ'էլնի:

Ասաց. - Տաւ մարթ տանցար, ապա քու անուն տընիք ի՞նչ:

Կասա տըղան. - Իմ անուն Լավոգ տը տնիմ, ինչի՞ օր ջահել տըղա եմ:

Ախչիկ կասա. - Լավո՛գ, ե՞փ էրթանքյ, ե՞փ փախիքյ, ի՞նչըխ փախիքյ, էսի թակավոր մ'ա: Էնու գորք շատ, թել կը տա՛ մեր ճամխըներ կը պըռենն, մե երկուսն էլ կը մորթեն:

Լավոգ կասա. - Ախչի՛կ, մը՛ վախենա, տաւ քու պատրաստութեն էրա: Ես էնպես ծիյանքյ ունիմ, օր քսան ավուր ճամբախ՝ մարթաւ մեկ օր կը տանին: Էլ անքար, թելկըրաֆ, մեր ճամբախ կըտրել էլ ֆայդա չենա:

Ախչիկ էնու պատրաստութեն տեսավ, օր առավոտ ճամբախ տ'էլին:

Լավոգ ծիու մագ էխան, էտու կրակ, ծիյեր էկան:

Մեկ ինքյ խեծավ, մեկ ախչիկ: Ինգան ճամբախ:

Հիմացան, քաղքի մեչ կանչեցին թե՛ թակավորի կնիկ օր պերին, տըղա էր, ախչիկն էլ փախցուց:

Թելկըրաֆ տըվին ճամխըներ կըտրելու, անքար էլնվ, ընգնվ հետեվեն, ֆայդա չերաց:

խըրեղեն ծիյանք մեկ օրեն էնոնք էնու խողեն խանին տուս:

Գացին ախչկա խոր քաղաք, պառվու տուն: Տեսան օր Դամըղ, թակավորի ախչիկ նըստած են դա:

Շատ իրարու վերեն ուրախացան:

Թակավորի ախչիկ Լավոգին ասաց. - Օր տու էնպես լավ մարթ ես, օր համ ձի ազատեցիր, համ քյե կնիկըմ պերիր, իմ ճըկըթի մատնիկ տը տամ քյե նվեր:

Մատընկի գյին էրկու հարուր ոսկի էր:

Մընացին պառվու տուն չուր առավոտուն: Առավոտուն էլան, խըրեղեն ծիյանք խեծան, մեկ մեկ կնիկ տըրին էնոնք թարթ, գացին: Էլան էն ծովու էն մեկէլ էրես, օր մարմար քարի տըլեն գամեր խանած են:

Ծիյանք ասին. - Լավո՛գ, մեր պայման չուր ըստեղ էր, մեր գամեր խանեք, տըրեք էսա քարի տակ, տուք էլ գացեք խընդ ծեր ճամխին, մենք ծե ծեր մըրագին խասուցինք:

Գամեր տըրին քարի տակ, ծիյանք քաշվան ծով, էնոնք չորս էլած ինգան ճամբախ, հուշիկ-հուշիկ կը գան խընդ թակավորու լաճու խոր սարեն:

Էկան, մընացին գյիշեր էն ծառի տակ, օր էն մեկէլ անգամին մընացած են:

Եփ օր էղավ հիրիկու, թակավորի լաճ, էնու կնիկ պառկան քյընան, Լավոգ չըքյընի:

Լավոգի կնիկ ասաց. - Լավո՛գ, տու հե՞ր չըքյընիս, էնոնք քյընան, արի՛ ես, տու էլ քյընինք:

Լավոգ ասաց. - Թե մենք էլ քյընինք, ջանաւար կը գա, մե չորսն էլ կը վնասա:

Լավոգ չըքյընավ:

Էտա իրեք եղվընիկ, մեր, էրկու ծաքու խետ էկան, թառան էտա ծառի վերեն:

Ծաքեր ասին. - Մարե՛, էսա տեղ մարթ կա, թըռնինք, մեզի չըվընասեն:

Մեր ասաց. - Չէ՛, էնի թակավորի տըղան ա, ուր դաստաբրեն, օր գացին ախչիկ պերին: Էնու պերին, լե ուրենց մըրագին չըն խասնի: Թակավորի լաճ խընդ Լավոգին բեբախտութիւն տ'ենա:

Ծանրքեր ասին. - Մարե՛, ինչպե՞ս մըրագին չըն խասի:

Ասաց. - Իմ խոսքեր լըսող մարթ վի՛ր պատմա, աչկեր կը կուրնա: Թակավորի տղղեն էն օր, օր կերթա ուր տուն, ուր հօղեն պառկի, ջաննավարըմ՝ անուն Քյառքյառթոշ, տը գա՛, գխարս, փեսեն գյիշեր ուտա, օր հիշար մարթ իմ խոսքեր լսի ու թակավորի տղղին ասա՝ հիշար կաց քեզնից, էնու աչկեր տը կուրնա:

Էնոնք թռան, գացին:

Առավոտուն թակավորի լաճ քընուց էլնվ վեր, էլան ընգան ճամբախ, գացին:

Շատ ու քիչ երթալ Աստված գյինա: Թակավորի քաղքյին մոտխասցան:

Ջուլյաթ գյընաց թակավորին, թե՛ քիւ տղղեն գյընաց, ուր կնիկ առավ էկավ, շնորհիվ Լնվոգին:

Թակավոր ուրախցավ, էլնվ տեմքըններ ուր տղղի, Լնվոգի ճակատ պագյեց, շնորհակալ եղավ, օր էն էսպես պարիրարու-թինըմ էրեր էր խընդ ուր:

Թակավոր էպիր, հանաճին Լնվոգ փսակեց, ասաց. - Իմ ճոչ լաճն էն ա:

Նորեն Դանըդ փըսակեց:

Յոթ օր, յոթ գյիշեր էնոնց խաղտուն էրաց:

Գացին, գյիշիր կը պառկեն թակավորի տղղեն, ուր կնիկ:

Լնվոգ ասաց. - Չե՛ խավքյեր ծի պան ասին: Ես գացի, չարչըրվա, էսա ախչիկ պերի, եփ օր վընասվեն էսա գյիշեր, էլ իմ գախմա՛թ չընգի՞՞ ճուր: Դըմենից լավ ա, օր երթամ էն սենյակի մեջ պաղկըվիմ, պախենմ, պախպանենմ գէնոնք չու՛մ առավոտուն:

Լնվոգ գյիշեր էլնվ, գյընաց թակավորի լաճու սենյակի մեջ:

Էնոնք օր պառկան, գյիշեր շատ, քիչ ընցավ, օր Լնվոգ տեսավ փանջարից Քյառքյառթոշ էկավ ներս:

Պերան պաց էրաց, օր տը խասեր վընասեր ըզպառնողներ, ինքյն ուր թուր քաշեց, Քյառքյառթոշին լավըմ պրտեց:

Մեկ պուտ արուն թըռավ թակավորի լաճու կընգան ճակտի վերեն:

Լնվոգ ասաց. - Ի՞նչ էնենմ, թրի ծերով վիրուցե՛մ, վախենամ՝ ախչըկա էրես յարալու եղի: Երթամ իմ լեզվով վիրուցե՛մ, վախենամ թե ժահր եղի, ծի ըսպանա:

Ասաց. - Վալլա՛, ես տ'երթամ իմ լեզվով վիրուցեմ, ճակատ չ'եղի լաքա՛, թոխ ես մեռիմ:

Ինքն գլընաց, կըզվա՛վ, լեզվով էտա արուն լիզեց:

Լիզելու ժամանակ թակավորի տըղեն հիշարցավ:

Ասաց. - Վո՛ւյ, բերախտ հիսան, տաւ իմ կընգան էրես պագ-յեցի՞ր: Թե օր տաւ շատ կուզեր, թը տաւ քե խամար պերեր:

Լա՛վոգ ասաց. - Թակավորի՛ լաճ, ես քու կընգան էրես չըմ պագյեր, հաւրաւ գործըմ կեր: Խի ի՞նչ կասես էնա ջանա՛վարին ինչ ըսպանեցի: Էն խընթրու խամար քու կընգա ճակատ լիզեցի:

Հանըղ չավատաց, ասաց. - Ոչի՛նչ, տաւ ջանա՛վարըմ պերեր ես ըստա՛, ըսպաներ ես:

Խոսք մ' էնու մոտեն, մեկ էնու մոտեն, թակավորու խարս հի-շարցավ, էլա՛վ ըըստավ:

Վերչ Լա՛վոգ ասաց. - Ես իմ խաց խարամ չըմ էնե, էլ ֆայրա՛ չէնե, ես կըսա տ'էնեմ էնոր, թոխ իմ աչկ կուրնա, օր էնի ավատա:

Ասաց. - Հանըղ, ակա՛նջ էրա, ասեմ, թոխ իմ աչկեր կուրնա: Էն ժամանակ, ինչ գացիքք քու կնիկ պերելու, էն ծառի տակ օր տաւ քընար, ես մընացի հիշար: Իրեքը եղվընիկ էկան էն տեղ: Մեկ մերն էր, էրկու ծաքեր:

Ծաքեր մորն ասին՝ թըռիքք, էսա մարթեր մե չըվընասեն:

Մեր ասաց. - Չէ՛, էնի թակավորի լաճն ա, ուր դաստա՛բերն, կերթան Արեւմտյան թակավորի ախչիկ պերեն: Բայց էնոնք ոտնով չըն խասիր: Երանի մեկ հիշար էղներ, ասաց, ես էնոնց պա՛մ'ասեր:

Ծաքեր ասին. - Ի՞նչ տ'ասեր տաւ:

Ասաց. - Էնոնք գլըխըվեր էրթեն ծովա՛փ, էնտեղ սըվտակ մարմար քարըմ կեր: Էնու տակ էրկու գա՛մ էր, գամեր օր թալեն ծով, էրկու խրեղեն ծի կը գան, խեծին, էրթեն: Թե չէ՛ էնոնք ոտ-նով չըն կանա խասի: Թակավորի՛ լաճ, էնպե՛ս չէր: Մենք գա-ցի՞նք ծովա՛փ, սըվտակ քար շուռ չըտըվի՞նք, գամեր չըխանի՞նք տաւս, թալիցիքք ծով, ծիյանք էկան, խեծանք, ծովն ընցանք:

Թակավորի լաճն ասաց. - Խա՛, քու խոսքն ա:

Լա՛վոգ ասաց. - Օր էն տեղեն տա՛ռցանք, էկանք, էլըմ չըպառկա՛նք էն ծառի տակ: Տաւ քընաքք, ես մընացի հիշար, էլ-ման էն եղվընկներ էկան, թառան ծառի վերեն:

Ծանրեր ասին. - Մարե՛, էլի՛ թըռնիմք էրթանք, էսա տեղ
իմս-քիմս կա, մե չըսպանին:

Մեր ասաց. - Չէ՛, էնի թակավորի լաճն ա ու իր դաստաբերեն:
Պերին, լե էնոնք էնոնց մըրագին չըն խասիր:

Ծանրեր ասին. - Հե՞ր, մարե՛:

Ասաց. - Քյառքյառթոշըմ տը գա՛ թակավորի լաճու սենյակի
մեչ, երկըսին էլ վընասա: Լե լըսող օր լըսավ ու թակավորի տըղին
ասաց, էնու աչկեր տը կուրնա, էնու սերին էնպես ա:

Եփ օր ես էկա, Քյառքյառթոշ ըսպանեցի, պուտըմ արուն
ընգավ քու կընգան ճակտին: Ասի թըրով վերցե՛մ, վախեցամ՝
ախչըկե ճակատ եղի յարա, լեզվով վերցե՛մ, վախեցա՝ ժաիր եղի,
ծի ըսպանա: Ես իմ քան ընցա, լեզվով վերցի, ասի թըխ կընգան
ճակատ լաքա չեղի, տու մըկա կասես՝ իմ կընգան էրես պագյես,
մըկա մընչ մե երկուս վո՞ն ա բերախտ:

Խոսք վերճանալու պես՝ սերի էր, Լավոգի աչկեր կուրցավ:

Թակավորի լաճն ու խարս էլան, բռնացին, աղաղակեցին,
ոնչինչ ֆայդա՛ չերաց:

Չուր առավոտուն թակավոր հիմացավ:

Գյընաց տըղի մոտ, խառցուց տըղին ու խարսին, միտք
հիմացավ:

Տըղին քալա՛ պիտի տեր: Վերչ սուրգուն էրաց:

Ասաց. - Թըխ չըտեսնիմ ինչպես բերախտ տըղա, օր Լավոգ
խընդ իմ տըղեն դըհա՛ հավել էր, ինքյն բերախտութին էրաց, էնու
աչկեր կուրցավ: Էնպես տըղա չըպիտի տեսնիմ:

Եփ թակավորին տըղեն տընից տուս էլավ, ասաց. - Պիտի
էրթամ էն ծառի տակ, խի էն խավքեր մեկ էլ չը՞ն իգա՛, մեկ
տեղըմ, տարման մ'ասին էնու աչկերու խամար:

Թակավորի տըղեն Գյընաց խընդ էն երկիր:

Գյընա՛ց, Գյընա՛ց էն ծառի, գյիշեր մընաց էնտեղ:

Հախու՛՝ քու՛ն չըտանի: Տեսավ՝ իրեք եղվընիկ թըռան, էկան
վըր էն ծառին տըրին:

Էն երկու ծանր մոր ասին. - Մարե՛, թըռե՛նք, մարթ կա ծառի
տակ:

Մեր ասաց. - Չէ՛, էնի էն բերախտ թակավորի տըղեն ա, օր
բերախտութին էրաց Լավոգի, չու՛մ Լավոգ ճարախատ՝ պատմեց
իմ ասած պաներ, ուր աչկեր կուրցավ:

Ծափեր ասին. - Մարե՛, ապա ի՞նչըխ տ'եղի: Էնու աչկեր չու՞մ ե՞փ տը մընա է՞մալ կոծ:

Մեր ծափերուն ասաց. - Օր մենք մըկա կը թըռիմք, մեր թեն մեկ թերու կընգի: Իմ թերու օր տանի, յոթ հախալըրի ճուր ժողվա, խառնա հիրար, էտա թերու թաթխա հինե, քըսա էնու աչկեր, Աստըծու խըրամանքիւ էնու աչկեր կը պաճվի: Թե չէ՝ թու չարա չըկա:

Եղվընիկներ թռան, գացին: Էնու թեն թերուըմ ինգալ գյետին:

Մընաց չու՞մ խըլիսուն, թակավորի տըղեն էլալ, կան էկալ, էնտեղ էն թերու կընդալ, ուրախացալ, առալ թերու, տանցալ խընդ խոր էրկիր:

Գյընաց՝ Լավոգ գո տըրած էն մեկ սենյակի՛մ մեչ, խաց, ճուր կը տան, կուտա, կը խմա:

Յոթ հախալըրի ճուր էպե, խառնեց հիրար, թերու թաթխեց հինե, Աստըծու խըրամանքիւ պաճվալ, էլալ հանճինի պես:

Ջուլաթ տըվին թակավորին, թե Լավոգի աչկեր սախցեր ա:

Թակավորի լաճ նոր վըր էնու հիշարցալ, ասաց. - Էսա մարթու ասածներ հըմեն ճիշտ են, կը խի՞ս, խավքերն էկան, խընդ ձի գրուցեցին: Ես էր բերախտ, օր չըր ավատա էնու ասածին:

Ասաց. - Ես քու Աստծո՛ւն մեղա, Լավո՛գ, տու իմ ճոչ ախպերն, ես քու պստիկ ախպերն: Եփ օր իմ խեր մեռի, իմ խոր մալ կես ձիկ, կես քեզ:

Օրըմ ընցալ, էրկու ընցալ, Լավոգ մըտածեց, ասաց. «Հա՛յ, հո՛ւ, էսա ընցալ էրկու տարի, Դին Մանգանի կնիկ օր իմ կյանք ազատեց, ես ի՞նչըխ իմ մոռցեր»:

Էլալ էն մեկէլ օր, ասաց. - Թակավորի՛ լաճ, ես կերթամ:

Թակավորի լաճն պսաց. - Դա՞ր կերթաս:

Ասաց. - Հենօր, օր անքար կոտորեցին, օր ձի պըռնեցին տարան, օր տու մընացիր սարի մեչ, էն մարթու կնիկ իմ կյանք ազատեց, ձի ճարըմ շանց խուու, էնու հիրիկն ըսպանեցի, լե խոսք տըվի, օր էնոր տեր էլներ, առներ պիրեր: Էնա էղալ էրկու տարի, օր իմ մըտից խաներ են: Մըկա նոր ինգալ իմ միտ:

Ասաց. - Լա՛ւ, տու կերթաս, ձի չը՞ս տանի խետ, չեղի քյե պա՛մ'եղի:

Ասաց. - Չէ՛, մեկ անգամ քիւ բախտ տեսեր եմ, մի գա՛, էկա՛
էկա, չէկա՛ չէկա:

Լաւոգ էլա՛վ, գընա՛ց: Շատ գընա՛ց, քիչ գընա՛ց, էնի
Աստված գլինա, կընգան սարին խասա՛վ:

Գընա՛ց, տառ էպա՛ց, մըտա՛վ ներս, ըխա՛վ օր կին նըստուկ
էր, մեկ մարթ մ'էլ կընգան կողքին նըստուկ էր: Էնպես մեծ մարթ
մ' էր, օր էնոր Դև կասեն:

Կնիկ օր աչկ ընգա՛վ Լաւոգ, ըսկըսեց լա՛ց:

Ասաց. - Օղորթ հիսնին բախտ չըկա, ես չա՛վատեր: Օր ծի
թողիր ըստեղ մեքա՛ւ, գանցիր, էսա էրկու տարի մարթ չէկա՛վ վըր
ծի, չըպատահա՛վ, հէսօր էսա մարթ էկա՛վ, ծեռն էտիր վըր ծի,
ասաց՝ տա՛ւ իմն իս: Տա՛ւ չըս կանա էլ ծեռքեն ա՛գանտի, քյե տը
վընասա:

Դև օր տեսա՛վ մարթ մտա՛վ ներս, ասաց. - Յե՛՛, ինսըն-
ջընսն, խա՛վքյն ուր թևո՛վ, օցն ուր պոռտո՛վ ըստեղ չըր կանե գյե,
տա՛ւ ինչպե՛ս ես էկե:

Դև էլա՛վ, օր մարթաւն տը վընասեր:

Դև կանա՛վ, ասաց. - Դե՛, Լաւո՛գ, մենքյ բերախտութնո՛վ
իրարու չընքյ ըսպանե, էլի, ես գի կանիմ, տա՛ւ դըրբըմ գա՛ր ծի,
եթե ծի վընասեցիր, չըխտ կնիկ քյոն ա, կառիս կէրթաս: Եթե
չըվընասեցիր, ես կը գանեմ քյե, քյե կը վընասիմ, կնիկ կառնիմ:

Լաւոգ ասաց. - Յէսօր ես եմ եկե, դըրբ քյոն ա, հառճեն քա՛ւ
դըրբ գա՛ր:

Դև էլա՛վ, գոռգ մ' էգա՛ր Լաւոգին:

Գոռգ չըտիպա՛վ Լաւոգին, լե գոռգի քամին զԼաւոգ թըռուց
մեկ տեղ:

Դև ասաց. - Յե՛՛, խողածի՛ն, խող էր, ի՞նչ շոտ խող դառցար:

Ասաց. - Չէ՛, գի ես տա՛ւ սաղ եմ, Աստված օր իմ խոգին չառ-
նի, տա՛ւ չես կարող առնիլ:

Ասաց. - Դիւր խասա՛վ ծի, Դև՛, կանի, դըրբ մ'էլ ես գանիմ քյե:

Լաւոգ թուր մ'էթա՛լ Դևու մեջք: Թալելուն պես ջանտա՛կ կի-
սեց, կըտորներ մընացին վըր հիրարու, Դև չիմացա՛վ, թե ինքյ
կիսվեր էր:

Դև ասաց. - Լաւո՛գ, քա՛ւ դըրբ էտի՞ն էր:

Լաւոգ ասաց. - Քյե մեկ հիրա՛ր տուր:

Յիրար տալուն պես կըտորըմ տեն գընա՛ց, մեկ տեն:

Ինքն մընաց չուր առավոտուն, առավ կնիկ, էկավ: Առավ, էկավ թակավորի սարեն:

Համըդ օր տեսավ Լավոգ էկավ, էլավ, գընաց անձ:

Էնոր քոկ սարեն՝մ շինեցին, Լավոգ, ուր էրկու կնիկ հինե մընացին, չուր օր թակավոր մեռավ:

Լավոգ ասաց. - Համը՛դ, տու կասեր, օր իմ դադին մեռի, էնոր մալ կես ծիկ ա, կես քիկ ա:

Համըդ ասաց. - Հիմա օր իմ մալի կես տամ քե, խալխ պիտի կասկածեն, թե թակավորութեն կը պաժնա: Թը մընա, քանի՛մ տարի ընցի, յան ծի լաճըմ կեղի, քե ախչիկ, յան քե լաճ կեղի, ծի ախչիկ, կը տանք իիրարու, թըխ ելին, էն մալ վայելեն, համ քու տըղեն ա, համ իմ, էտա մալ կեղի կիսրար:

Քանի՛մ տարի օր անցավ, լաճ մ՛եղավ Համըդին, ախչիկ մ՛եղավ Լավոգին:

Հիրարու վերեն փոսակեցին, մինչև Լավոգ, Համըդ ծերացան ու մեռան, թակավորութեն մընաց Լավոգի ախչկան ու Համըդի լաճուն:

Էրկուսվի պաժինքն էլ մընաց մեչ թակավորութին:

